

Տարեկան գինը 10 ռուբլի կես տարեկան 6 ռուբլի
Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция «Мшакъ».

կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

ՏԵԼԵՔՕՆ № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
իրաւաբանի բառին 2 կոպեկ:

ՏԵԼԵՔՕՆ № 253.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲԱՅՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻԿԱՑ 1898 ԹԻՎԱՆԻ

„ՄՇԱԿ“

(26-րդ ՏԱՐԻ)

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

Կը հրատարակվի Թիֆլիսում, նոյն պրոգրամայով և նոյն ուղղութեամբ:
«ՄՇԱԿ» տարեկան գինը թէ Ռուսաստանում և թէ արտասահմանում 10 ռուբլի է, տասն և մէկ և տասն ամսականը՝ 9 ռ., ինն և ութ ամսականը՝ 8 ռ., վեց ամսականը՝ 6 ռ., հինգ ամսականը՝ 5 ռ., չորս ամսականը՝ 4 ռ., երեք ամսականը՝ 3 ռ., երկու ամսականը՝ 2 ռ., մի ամսականը՝ 1 ռուբլի:

«ՄՇԱԿ» գրվել կարելի է ՌԻՍԿԱԲԱՏԱՆԸ (Բաղրամյան և Բարոնակյան փողոցների անկիւնը):
Կայսրութեան ուրիշ քաղաքներէն «ՄՇԱԿ» գրվելու համար, և արտասահմանում համարներ և ծրարներ ուղարկելու պէտք է գնան Տիֆլիսի հասցէով: ТИФЛИСЪ, редакция «МШАКЪ», իսկ արտասահմանէն՝ ТИФЛИС, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

Յայտարարութիւններ ընդունվում են թէ հայերէն, թէ ռուսերէն և թէ օտար լեզուներով:
բառին վճարվում է 2 կոպեկ:

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1898 ГОДЪ
НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ПОЛИТИЧЕСКУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ

„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

(пятнадцатый годъ изданія)

Въ 1898 г. «Новое Обозрѣніе» будетъ выходить въ Тифлисѣ, какъ въ прошлые годы, ежедневно, по программѣ большихъ столичныхъ газетъ. Въ истекающемъ году, въ газетѣ, кроме мѣстныхъ силъ, участвовали также К. С. Баранцевичъ, В. В. Вересаевъ, В. К. (Петербург. корресп.), И. И. Ивановичъ, Л.—овичъ (Лондон. корресп.), Д. Н. Маминъ-Сибирякъ, М. А. Протопоповъ, акад. кн. Тархановъ, В. Е. Чешихинъ, А. С. Хакъ—овъ и др.

Условія подписки съ доставкой и пересылкой: На 12 мѣсяцевъ—10 р., на 6 мѣсяцевъ—6 р., на три мѣсяца—3 р. 50 к., на одинъ мѣсяць—1 р. 50 к. Заграницу: на годъ—17 р., на полгода—9 р., на три мѣсяца—5 р. (Подписка принимается не наче, какъ считая съ перваго числа любого мѣсяца). Для сельскихъ учителей льгота: на годъ—7 р., на полгода—4 руб.

Для годовыхъ подписчиковъ, какъ городскихъ, такъ и иногородныхъ, обращающихся непосредственно въ контору редакціи, допускается разсрочка, на слѣдующихъ условіяхъ: при подпискѣ вносится—3 р., къ 1-му марта—2 р., къ 1-му мая—3 р. и къ 1-му сентября—2 р. Подписка и объявленія принимаются: Въ Тифлисѣ—въ конторѣ газетъ, Барятинская ул., № 8. Иногородные адресуютъ свои требованія: Въ Тифлисѣ, въ редакцію «Новаго Обозрѣнія».

Лица, подписавшіяся на годовое изданіе «Новаго Обозрѣнія» 1898 г. въ настоящее время, будутъ безплатно получать газету въ текущемъ году со дня подписки. 1—3

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԵԼԻՔԻ ԱՂՋԻԿԸ

ՉԶ

Նայն երեկոյան Աւետարանացի դիմաւորական մեծ բանակ էր դարձել: Չիւար և հետեակ զինւորներ, ենիչերներ, բաշիբոզուներ լցվել էին փողոցները, աները, տեղ չը կար այլ ևս, ամենքին տեղաւորել չը կարողացան: Գիւղի ետեւում, հիւսիսային հարթութիւնների վրա, վտակում էին բազմաթիւ խաղաղներ, որոնց շուրջը հաւաքվել էին զինւորների տուփերը: Դա մի ամբողջ դարձավ էր: Խառնիճադանձ բանակի երեկոյն չափազանց աղմկակի էր, մարդկանց ազդակները խառնվել էին ձիաների խրինչոցների հետ և երկար տարածութեան վրա միայն բանակի միտքն էր տիրում:

Նոր էր տեղ հասել այդ անաւոր ոյժը: Նա գալիս էր Գանձակի և Գիւլիստանի կողմերից, անցել էր բաւական ճանապարհ, որի երկարութեամբ չարված էին բազմաթիւ հայ գիւղեր: Ամեն տեղ, ուր յայտնվում էր բանակը, բարձրանում էին բնակիչների ձեռնմանքները, կողոպուտը, հարստահարութիւնները դնում անաղին չափեր էին ընդունում և մնում էին անպատիւ: Ձիւնորներն տրված էր կատարեալ ազատութիւն, զինւորները մասնակից էին զինված խուժանի բարբարոսութիւններին: Գա նշան էր, որ բանակը գնում է կռիւ: Եթէ կար մի բան, որ քիչ թիւ թնայնում էր այդ դժբախտութիւնը, այն էր, որ զորքը չտապում էր, երկար կանգ չէր առնում: Այժմ էլ Աւետարանացի զետի ձորը լցված էր

չրճակայ գիւղերից հաւաքած զբաղմունքով ուրոյն լուսաբացին պիտի տանէին զօրքի ծանրօրքը: Յայտնի էր, որ բանակը չտապում է դէպի Արաքսի ափը:

Առաւօտեանից Սիւլեյման բէկը զբաղված էր իր բազմաթիւ հիւրերին ընդունելու պատրաստութիւններով: Բանակի զինւորները հասան կէսօրին և իջան բէկի տանը, նրանք բերել էին Սարը-Մուստաֆա փաշայի բերանացի հրահանգները: Փաշան միանգամայն հաւանութիւն էր տալիս բէկի արածներին, ստում էր որ նա բոլորովին ձիւղ է հակացել թէ ինչ պէտք է աշխույժ և խիստ, նկատի առնելով Պարսկաստանի դէպքերը:

Գլխաւոր հրամանատարի հաւանութեան արժանացած զորքը երեք գիւղերի հիմնադրամակ կործանելն էր: Եւ այն ժամանակ, երբ բէկը լուր էր ուղարկում Մուստաֆա-փաշային իր այդ քաջագործութեան մասին, յայտնի չէր թէ ինչ են Պարսկաստանի դէպքերը: Միւս օրը Աւետարանացի հասան մի խումբ ձիւնորներ, որոնք գալիս էին Արաքսափայտից: Նրանք Գանձակ էին տանում բաւական տիրույթ լուրեր: Աւազակ Նադիրը մի նոր և նշանաւոր յաղթութիւն էր տարել: օսմանցիները ստիպված էին յետ քաշվել մի քանի կարեւոր տեղերից: Նադիրը, սիրտ առնելով այդ աշխույժութիւնը, առաջ էր քննում անաղին քանակի հետ: Մի շարք պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնելով, Արաքսափայտի հրամանատար փաշան օգնութիւն էր խնդրում Մուստաֆա-փաշայից, որովհետեւ Թաւրիզին շատ մեծ վտանգ էր սպառնում, միաժամանակ նա մարդ էր ուղարկել և վանի փաշայի մօտ:

ԲՈՎԱՆՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական նոր շրջան. Կեղծ բարեկամներ.—Ներքին Տեսութիւն. Օրէցօր. Թիֆլիսի էժանակին ընթերցարանները. Հայոց ներկայացուցիչները Բագում. Հայոց թատրոն. Նամակ Գանձակից. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—Արժանութիւն Տեսութիւն. Վերջին տեղեկութիւններ. Աւետարանական խառնակութիւններ. Նամակ Անգլիայից. Նամակ Թիւրքիայից. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ. ԼՈՒՐԵՐ.—ՀՆՈՒԱԳՈՒՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. ՄԵԼԻՔԻ աղբիւր:

ԲԱՎԱՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

Անգլիական «Contemporary Review» ամսագիրը վերջին համարում տպւած է Ռուսաստանում ոչ անյայտ, իսկ հայ հասարակութեան լուս ծանօթ անգլիական թղթախից է մի Վիլլոնի մի ընդարձակ յօդուածը «The New political Era» («Քաղաքական նոր շրջան») վերնագրով:

Անգլիացի գրողի յօդուածը ուշադրութեան արժանի է նրանով, ասում է «С.-Петербургскія Вѣдомости», որ հեղինակը, թշնամաբար վերաբերվելով Ռուսաստանի շահերին, գալիս է սակայն այն դորձական հետեւներին, թէ Անգլիան, իր անխուսափելի անկման առաջն առնելու համար, պէտք է համաձայնութիւն կայացնի Ռուսաստանի հետ, առաջարկելով լաւ գիւն այդ նպատակին հասնելու համար: Եւ անգլիական ընթերցող հասարակութեանը այդ եղբակցութեան հասցնելու համար, Վիլլոն նախապէս բաց է անում նրա առաջ քաղաքական-դիպլոմատական յիշողութիւնները մի ամբողջ շարք, սկսելով Ֆրանսա-պրուսական պատերազմից և Ֆրանկո-պրուսական դաշնագրից: Յօդուածից պէսիմիզմի հոտ է փչում, որ արտայայտվում է Վիլլոնի պատմած հետեւեալ անէկզոսի մէջ. «Անգլիայի աստղը մարեց, ասեց ինձ նորերս ցամաքային պետութիւններից մէկի միջնաբերդ, անպիտանութեան յեղը, շատ կարելի է, էլի հրաշքներ կը գործի աշխարհի պատմութեան մէջ, բայց իրան Անգլիայի գործութիւնը և ազդեցութիւնը շուտով անհետանալու վրա է»:

Հեղինակի կարծիքով, նոր դարաշրջանը, որ դրոշմվեց «երկպետեան դաշնակցութեամբ», նախաւեալում է Եւրոպային խաղաղութիւն այն մաքուր, որ ցամաքային պետութիւնները, կազմելով երկու զօրեղ դաշնակցութիւններ, երեք պետեան և երկ պետեան, վերացրին պատերազմի հնարաւորութեան որ և է վտանգ: Այդ նպատակին հասել են, նրա կարծիքով, նրանով, որ Ռուսաստանը արդէն վերջնականապէս հրաժարվեց միապետութեան պրինցիպիական պաշտպանութիւնից ուրիշ պետութիւններում, ինչպէս առաջ էր, սրբազան դաշնակցութեան ժամանակները, իսկ Ֆրանսիան, առաջ կառավարութեան ճնշման տակ, հրաժարվեց «թէփանջի»:

Բերտանական շահերի համար ցամաքային Եւրոպայի այդ միութիւնը լուս բան չէ, ասում է յօդուածագիրը. Եւրոպայի պետութիւնները աւելի և աւելի դիտակցօրէն արշաւանք են վարում Անգլիայի դէմ: Մինչև անգամ գերմանական նաւատորմի զօրեղացիները, որ այժմ հերթական հարց է, այնքան Ֆրանսիային և Ռուսաստանին դերազանցելու ցանկութեամբ չէ ակամ, որքան այն նպատակով, որպէս զի միացնելով ցամաքային երեք պետութիւնների նաւատորմը, վերջ դնեն անգլիացիների բացառական տիրապետութեանը ովկիանոսում:

Կասկած չը կայ, ասում է յօդուածի հեղինակը, որ Անգլիայի ամբողջ պատմութեան մէջ դեռ երբեք այնպէս դժուար չէ եղել մեզ պատկանածը պաշտպանելու խնդիրը: Այժմ մենք արտասահմանեան գործերի վրա պէտք է նայենք ոչ թէ որ և է կուսակցութեան տեսակետից, այլ բրիտանական պետութեան շահերի տեսակետից: Դէպի ուր և մենք նայենք, ամեն տեղ կօւլիցի ալիք ենք հանդիպում, որի ձեւերը փոփոխական են Պրուսիայի նման, որի ձգտումները հիմնված են միմիայն նեղ եւսակնութեան վրա, որի սկզբունքները վերջապէս ոչինչ նմանութիւն չունեն բարոյագիտութեան թէօրիայի հետ»:

Նայ մեր տուած ջարդերը: Չորս կողմում ոյժ չը կայ մեզ դէմ: Իսկ ինչ վերաբերում է ներքին խլրտումներին, դրանք դատարկ բաներ են...

—Կատարել, ի հարկէ, հաստատեց Սիւլեյման-բէկը:

—Բոլորովին դատարկ, կրկնեց Ֆէմի փաշան:—Եւ ճշմարիտ, շատ ողորմելի կը լինի մի զօրք որ նուաճելով մի երկիր, տարիներ նստելով նրա մէջ, յանկարծ տեղի տալ, յաղթվել իր հպատակներից և փախչել: Եթէ մենք այդ օրին հասնենք, եւ իմ ձեռքով կը կարեմ այս թէր և կերթամ ողորմութիւն հաւաքելու:

Նա ցոյց տուեց իր աջ թէր, ծիծաղեց, ուսերը շարժեց և միանգամայն պարզ կերպով հասկացրեց թէ որքան ծիծաղելի, որքան անհիմն է թուում նրան այդպիսի միտքը:

—Եւ վերջապէս ինչ են տեղացիները, որ կարողանան մարդ վախեցնել խօսեց Վէլլ-բէկը փաշայի օգնականներից մէկը:—Ես զարմանում եմ, որ մենք մինչև անգամ ուշադրութիւն ենք դարձնում դրանց վրա: Եթէ տալը տարի պատրաստվին, կարող են դիմանալ մեր մի հատ աքացիին:

—Հէնց այդ աստ, բայց ինչ են անում... ահադին զօրք են հանում Պարսկաստան: Ինչ որ աւազակի դէմ—դժգոհութեամբ աւելացրեց միւս բէկը:

Փաշան անուշ ժպտներով համաձայնեց ամենքի հետ և յետոյ ասաց.

—Ճշմարիտ է, այդպէս է... Հասան փաշան ինչու թաղցնեմք մի վախկոտ, ծոյլ մարդ է, նրան վաղէ կը թուխա գալ հարեմի մէջ և օր անցկացնել իր աքաղաղների ու կապիկների հետ: Հօ գիտե՞ք թէ որքան է նա սիրում աքաղաղներ

